

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izveniš nedelje in praznike. — Inzerati do 30 peti
a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati peti
vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod
velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta,
telefon št. 26 — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65,
podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101.
Račun pri poštnečnem čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

AVSTRIJA V FAŠISTIČNIH VODAH

Po sodbi italijanskega tiska pofašistenje Avstrije pod Dollfusovim režimom naglo napreduje

Rim, 14. septembra. AA. Italijanski listi, ki so se doslej vzdržali vseh komentarjev o Dollfusovem govoru ter se omejili samo na reprodukcijo dunajskih vesti, prinašajo danes daljše članke, v katerih hvalijo Dollfusa. Tako govori »Messaggero« o »čudovitom Dollfusovem pogumu« in prav nič ne dvomi o uspehu dela za reorganizacijo države, ki se ga je avstrijski kancelar lotil. Delo, ki ga je že napravil, mu s svojo široko zasnovanostjo jamči popoln uspeh. Dollfusov apel na vse Avstrijce, ki so dobre volje, da se zgrnejo pod zastavo patriotske fronte, naglašajo listi, je našel globok in navdušen odmev v javnosti.

»Popolo di Roma« se ne omejuje samo na hvalisanje Dollfusa, temveč poudarja, da zveni iz kancelarjevega govora korporacijska tendenca. Nato pravi: Zdaj je Avstrija na vrsti. Stara Avstrija je izgini! In z njo stari režim. Nov človek je na čelu njene vlade, človek z novimi doktrinami. Tudi Avstriji je potrebno, kakor se je to zgodilo v Italiji pred 10 leti, da strne vrste svojega prebivalstva, da doseže svoj cilj.

»Corriere della Sera« piše o programu dr. Dollfusa in o reformi avstrijske ustave ter ugotavlja, da fašizem čim dalje bolj napreduje in da postaja univerzalen, dočim je demokracija v neizogibnem propadanju. Dr. Dollfus je v svojem govoru izrecno naglasil ta triumfalni pohod fašistične ideje. Država, ki jo hoče dr. Dollfus ustvariti, je fašistična zvezna država. Ob tradicijah spoštovanja načela avtoritete iz bivše avstro-ogrske monarhije, kakor tudi sprito stalnih katoliških tendenc sedanjega režima se bo čim bolj olajšala izvedba njegove zamisli. Dr. Dollfus je postavil red v Avstriji pod avtoriteto vlade in tako rešil državo hudih pretresljajev. Sedaj skrbi za bodočnost, ker ve, da bo prišlo vse, kar je dosegel, v nevarnost, če bi se ohranil stari red in sistem. Dr. Dollfus bi rad ustvaril novo državo, ki bi harmonično združila vse sile avstrijskega naroda. On ve prav

dobro, da mora izvršiti svojo nalogo v celoti, ker bi polovični ukrepi samo prepredili to konsolidacijo.

Francosko svarilo

Pariz, 15. septembra. č. Socialistični »Populaire« kritikuje zelo ostro zadnje izjave avstrijskega zveznega kancelarja dr. Dollfusa. List navaja razne komentarje francoskega tiska o avstrijskem vprašanju in pravi, da ti komentarji samo varajo francosko javnost. Pri tem ugotavlja, da francoski tisk simpatično spremlja razvoj fašizma v Avstriji, dočim se je sedaj vedno boril proti fašističnemu udejstvovanju. Na koncu pravi, da bosta Dollfus in Starhemberg dovedla Avstrijo v nesrečo. Prej bi morala premagati v državi socialiste, toda nikar naj si ne misli, da bodo avstrijske delavske množice popustile, da se jim bo odvzelo, kar so si pridobile s preštevilnimi žrtvami v borbi z avstrijsko soldatesko in po polomu avstro-ogrske monarhije. To naj bo glasben opomin avstrijskim pustolovcem in evropskim vladam, ki podpirajo kancelarja dr. Dollfusa.

Angleži proti rimskemu protektoratu

London, 15. sept. AA. Opozicijski listi se v današnjih izdajah izprašujejo, kakšno reakcijo utesne zbujati Dollfusov govor na razvoj avstrijskega problema. Zanimivo je, da je učinek tega govora na liberalno in laburistično javnost, ki se sicer v zunanji politiki običajno skladata, bistveno različen. Tako pravi »Daily Herald«, da se v bodoče ne sme videti v avstrijskem kancelarju sovražnika nacionalnega socializma, temveč pasivno orodje italijanske politike. Pod videzom konflikta med diktaturo in svobodo, pravi list, prihaja prava elika problema jasno na dan. Jasno se vidi, da gre za tekmovalstvo med celinskimi veleislami, kdo bo imel kontrolo nad podinavskimi državami Avstrijski nacionalni socialisti so

orodje v rokah Nemčije. Dollfus in njegovi prijatelji so pa orodje v italijanskih rokah. List nato omenja nevarnost, v katero bi se spustila Velika Britanija, če bi se mešala v te stvari in zaključuje: Edina možna pot je apel na Društvo narodov.

Komentarji avstrijskih vladnih krogov

Dunaj, 15. septembra. g. O skorajšnji notranje političnih spremembah v Avstriji je izvedel vaš dopisnik z dobro poučene strani, da se pričakovanja glede naglega političnega preobrata ne bodo izpolnila. Razvoj avstrijske politike bo šel evolucionarno po začrtani poti. Vse viharne želje in temperamenti, kakor jih kaže n. pr. Heimwehr, se bodo morali ukrotiti v tem smislu. Najprej bo vlada utrčila razmere sama pri sebi, in sicer tako, da se bosta združili fronta podkancelarja Winklerja s patriotsko fronto, ki jo, kakor znano, vodi kancelar Dollfus sam. Tudi glede vstopa Heimatschutzja v patriotsko fronto se bo najbrže v kratkem odločilo. V osebnih vprašanjih se v kratkem pričakuje odstop socialnega ministra dr. Kerberja, proti čigar politiki se opažajo razni ugovori. Glede vprašanja, ali bo vlada izbrala pot sporazuma z narodnimi socialisti ali pa ugodila zahtevi Heimatschutzja za fašistično totaliteto, ni pričakovati tako kmalu končnoveljavne odločitve, ker je z ozirom na razmere priporočljivo stvar še nekaj časa odgoditi. Nevarnost nasilnega poskusa rešitve je potemtakem vsekakor odstranjena.

Avstrijski finančni minister v Rimu

Dunaj, 15. septembra. č. Docela nepričakovano je odpotoval danes popoldne finančni minister dr. Buresch z letalom v Rim. Kakor zatrjujejo v vladnih krogih, je njegov odhod v Rim v zvezi z zaključnimi posvetovanji o avstrijskem mednarodnem posojilu.

Boj proti lakoti in mrazu v Nemčiji

Hitlerjevski načrt za obvezno socialno akcijo v zimskih mesecih — Prisilna dobrodelnost

Berlin, 15. sept. g. Nemško javnost je včeraj presenetil velikopotezni načrt državnega propagandnega ministra dr. Göbbelsa, ki bo globoko posegel v privatno življenje vsakega posameznega državljanja. Dr. Göbbels je ta načrt, ki ima zveneči naslov »Boj proti lakoti in mrazu«, predložil v ministrstvu za propagando v navzočnosti Hitlerja ožjemu krogu povabljenih.

Po tem načrtu bo vsaka prva nedelja vsakega meseca posvečena zimski pomožni akciji. Sredstva za izvedbo tega načrta se bodo pobirala po cestah in hišah. Nemška javnost bo morala vsako prvo nedeljo v mesecu opoldne imeti kosilo »iz enega lonca«, ki ne bo po smolu stali več kakor 50 pfenigov za osebo. Isto bo veljalo tudi za vse gostilne, hotele in jedilne vozove na železnicah. Denar, ki se bo pri tem prihranil, se bo brez dobikov odvajal po pomožni blagajni. Nameščenci in uradniki

bodo morali prevzeti postopne odteglaje od svojih mesečnih prejemkov v korist zimske pomožne akcije. Zaposleni delavci bodo morali mesečno oddati iznos zaslužka za eno delovno uro. Lastniki bančnih in čekovnih računov si bodo morali dati mesečno odpisati določene zneske s svojih računov v korist te akcije. Razen tega bodo izdane tiskovne pisemske znamke in uvedena posebna loterija. Nabiranje živil po deželi se bo moralo po možnosti vršiti v času žetve. Po veletrgovinah z živil in manjših trgovcih se bo blago nabiralo tako, da bodo lastniki trgovin napovedali množino in vrsto razpoložljivega blaga, ki bo zabeleženo v posebnih zbirnih polih, na podlagi katerih se bodo izdajala nakazila. Sličen bo postopek tudi za nabavo kuriva in obleke. Vsa zabavišča bodo morala mesečno oddajati čiste dobčke enega večera. Vsa ta akcija bo obvezna za vse sloje prebivalstva.

Poljski parlamentarci v Ljubljani

Na svoji turneji po Jugoslaviji dosepejo poljski parlamentarci v Ljubljano s posebnim vlakom v torek 19. t. m. ob 9. dopoldne. Vseh poslancev in senatorjev je 30, poleg še tri gospe. Vodi jih maršal sejma (predsednik skupščine) dr. K. Switalski. V Ljubljani si po prihodu ogledajo znamenitosti mesta, opoldne imajo kosilo pri g. banu, ob 3. popoldne se odpravijo z avtomobili na Bled, kjer se jim priredi večerja, potem se vrnejo okoli 11. ponoči v Ljubljano, a z vlakom okoli polnoči se odpravijo proti Mariboru in na to preko Avstrije in Češkoslovaške zopet v domovino. — Prepričani smo, da Ljubljana ne bo zaostala za drugimi mesti v državi, ki so z vso znano slovansko gostoljubnostjo sprejeli brate Poljake, zavedajoč se velike važnosti, ki jo igra Poljska v slovanskem svetu.

Tudi avtobusi in avtotaksiji

morajo pobirati prispevke za Rdeči križ

Banška uprava razglasa: Po razpisu ministrstva za trgovino in industrijo z dne 11. septembra 1933. II. br. 33568-u morajo vsa podjetja, vršeca obrt rednega prevažanja oseb z motornimi vozili, v smislu čl. 42., točke 11. zakona o društvu Rdečega križa kraljevine Jugoslavije v dnevih od počenši 17. do vključno 23. tekočega meseca pri prodaji vozovnic pobirati tako v korist glavnega odbora imenovanega društva, in sicer po Din 0.50 za vsako vozovnico do Din 100, a še enkrat toliko za vsako začeto stotino preko Din 100. Pobrano tako je po preteku zgornjega propagandnega tedna odvesti oblastvu, pri katerem se prejemajo predpisane vozovnice (VII. oddelki kr. banke uprave, odnosno sreskemu načelnstvu), ki vrši tudi nadzor nad pravilnim pobiranjem takse, da jo uradno odpošlje glavnemu odboru Rdečega križa. Preostopi se kaznujejo.

Izostanek izletniškega vlaka Ljubljana-Karlovce

Zaradi slabe frekvence in proslave 25letnice septembrskih dogodkov v Ljubljani bo izostal v nedeljo 17. septembra na progi Ljubljana gl. kol.-Karlovac in obratno izletniški vlak, ki odhaja iz Ljubljane gl. kol. ob 5.19 in prihaja v Karlovac ob 10.26 ter odhaja iz Karlovca ob 16.53 in prihaja v Ljubljano gl. kol. ob 22.16.

INOZEMSKÉ BORZE

Gurh: Pariz 20.21, London 16.28, New York 363, Bruselj 72.05, Milan 27.30, Madrid 43.16, Amsterdam 208.30, Berlin 123.35, Dunaj 57.76, Praga 16.33, Varšava 57.76, Bukarešta 3.06.

Žrtve letalske katastrofe na zadnji poti

Počastitev žrtev letalske nesreče pri Ljubljani se je izvršila ob ogromni udeležbi sočustvujočega prebivalstva

Ljubljana, 15. septembra.

Včeraj popoldne je Ljubljana izkazala zadnjo čast nesrečnim žrtvam naše civilne aviatike. Ogromna udeležba Ljubljancov pri pogrebu vseh štirih žrtev je pričala, kako globok vtis je napravila silna nesreča na vse mesto. Bila pa je obenem tudi dokaz globokega sočutja Ljubljancov do svojcev pokojnikov.

Ob 15. je nastopil zadnji pot pokojni trgovec in borzni senzal bivši dobrovoljec Ivan Luštin. Pogreb se je vršil iz mrtvašnice pri Sv. Krištofu. Krsto pokojnega so peljali na lafeti, v žalnem sprevodu so pa poleg komandanta dravske divizije generala Cukavca ter zastopnika banske uprave načelnika dr. Pfeiferja in župana dr. Puca stopali najodličnejši prestavniki naše javnosti, Sokola, kulturnih in nacionalnih organizacij. Med sviranjem žalostink se je žalni sprevod, v katerem so nosili ter vozili nebroj prekrasnih vencev, pomikal na pokopališče. Ob odprtem grobu se je od pokojnika prisrčno poslovil v imenu dobrovoljcev g. Vladimir Fabjančič, nato pa še v imenu lesnih trgovcev g. Franc Škrbec. Za slovo so zapeli pevci »Ljubljanskega zvonca« in »Glasbene Matice« žalostinko »Blagor mu«. Završanov kvartet pa »Gor čez izaros«, najljubšo pokojnikovo pesem. Častna četa vojakov je oddala salvo, nad pokopališčem je pa krožilo letalo Aerokluba, ki je vržlo na grob venec iz rdečih rož.

Istočasno se je vršil pogreb graščaka Ivana Koslerja s Čekinovega grada. V žalnem sprevodu je zastopal bansko upravo dr. Rudolf Marn, pogreba so se pa udeležili mnogi odlični predstavniki naše javnosti, gospodarstveniki, lovci, upravniki svet pivovarne »Union« z vsem uradništvom in osebom. Za vozom s krsto, je sledilo okrog 25 avtomobilov. Skoraj istočasno kakor Lušina so polagali v grob tudi krsto Ivana Koslerja, na katero so spustili z letala prav krasen venec.

Ob 16.30 je Ljubljana spremlila k zadnjemu počitku vzorno učiteljico Zeno Pillerjevo. Na pogrebu je zastopal bansko upravo inspektor prosvetnega oddelka prof. Vrhovnik in banovinski šolski nadzornik g. Andrej Rape, pogreba pa so se udeležili tudi mnogi stanovski tovariši in tovarišice. Šolska mladina in drugi. In zopet je zabrnelo nad pokopališčem letalo, ko so spuščali krsto v hladni grob; krasen venec je padel nekaj metrov proč od

groba. Ob pokojne se je s toplimi besedami poslovila upraviteljica I. deklške osnovne šole ga. Marija Polakova. Krsto je mladina popolnoma zasula s cvetjem in rožami.

Nekoliko pred 17. so se začeli zbirati v Zvonarski ulici člani raznih naših nacionalnih, zlasti pa primorskih organizacij in društev ter akademskih društev, da počaste spomin pokojnega Vladimíra Štreklja in ga izpred hiše žalosti spremlijo na njegovi zadnji poti. Ko je župnik Barle blagoslovil krsto, se je v imenu kluba primorskih akademikov poslovil od pokojnika visokošolec Hrovatin, mešani pevski zbor »Tabor« pa je zapel žalostinko »Ah, ne mislite!« Nato se je razvil veličasten žalni sprevod, ki so se ga udeležili tudi člani Ljubljanskega Sokola ter oddelček 40 pešpolka. Ob krsti je stopala vojaška straža z golimi sabljami. V žalnem sprevodu je stopal tudi divizionar Cukovac v spremstvu podpolkovnika Radoviča, bansko upravo pa je zastopal inspektor dr. Gustin. Ob odprtem grobu se je od pokojnika v imenu »Jadrana« poslovil akademik Lojze Uršič, »Jadranaši« so pa zapeli »Vigred se povrne«.

Ob 16. so v Slovenski Bistrici položili k večnemu počitku peto žrtev, trgovca Ivana Zuraia. Kako priljubljen je bil pokojnik, je pričala veljkanska udeležba pri pogrebu. Na zadnji poti so ga spremlili člani raznih nacionalnih organizacij in društev. Ob odprtem grobu se je poslovil od njega v imenu Sokola starosta dr. Pučnik, v imenu drugih društev lekarnar g. Mondani in končno v imenu mariborskega Aerokluba dr. Tominšek.

Odhod letala na Sušak

Zaradi izredno slabega vremena je zračni promet na progi Ljubljana—Sušak dva dni počival, danes se je pa vreme toliko izboljšalo, da je petdesetni »Potez« davi ob normalnem času 6.10 startal z ljubljanskega aerodroma za polet na Sušak. V letalu so bili trije potniki ter naš novinarski kolega, glavni urednik »Slovenskega Naroda« g. Josip Zupančič. Start in polet sta bila srečna.

Letalski promet na progi Ljubljana—Zagreb je bil vse dni normalen. V Beograd je davi poletel šef centra v Ljubljani dr. Rape, da se udeleži pogreba pilota Nikitina in mehanika Trkulje.

Umor pri Brežicah

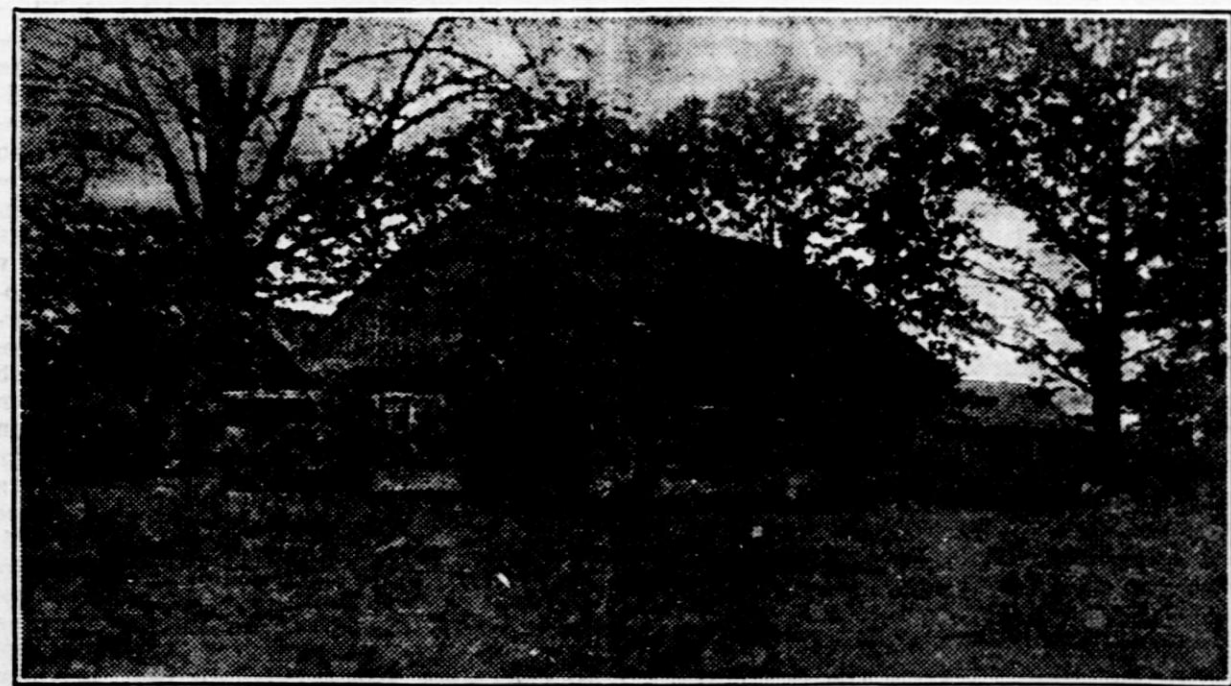
Brežice, 15. septembra.

Včeraj smo poročali o strašnem zločinu, ki je bil izvršen v vasi Bukošek pri Brežicah, kjer so našli umorjena zakonca 73letnega posestnika Antona Ivanška in njegovo 70letno ženo Marijo.

Umor je odkril 21letni sosedov sin Franc Poček, ki je često zahajal k Ivanškovim. Včeraj ponoči je šel kositi. Bil je

popolnoma odsekano glavo.

Zakonca Ivanšek sta živila popolnoma sama; imela sta sicer tri otroke, ki pa so vsi v Ameriki. Nedavno jima je umrl sin Janez, trgovec v Somboru. Po njem sta dedovala precej denarja. Bilo je pa tudi splošno znano, da ima Ivanšek nekaj pod paleom. To je bilo tudi najbrž povod strasnega umora. Po hiši je bilo vse razmetano,

Hiša, v kateri je bil izvršen zločin

dogovorjen, da bo zjutraj ob 4. zbudil Ivanškove. Trkal je na okno. Ker mu ni nihče odprl se mu je to čudno zdelo, poklical je soseda Ivana Kovačiča ter Franca Vočajnika. Vsi trije so na to stopili pri odprtih zadnjih vratih v hišo ter našli za težnimi vrati ubitega Ivanška. Poček je takoj odšel k orožnikom v Brežice. Orožnikom se je nudil strašen prizor. Poleg ubitega moža so našli v hiši na postelji mrtvo tudi ženo; imela je s seboj srebro

vendar po vseh znakih sodeč morilci niso našli zaželenega plena.

Trupli zakoncev Ivanšek so popoldne obducirani, danes pa bodo nesrečni žrtvi bestrjalnega zločina pokopani. Orožniki so pridno na delu, da čimprej izsledijo morilce. V zvezi z umorom je bil včeraj aretiran mlad fant, ki pa zanika vsako krivdo.

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

Sestanek zunanjih ministrov Male antante

Pariz, 15. septembra. AA. »Petit Parisien« poroča, da se bodo zunanji ministri držav Male antante sestali v Sinaji 22. septembra. Na dnevnem redu bodo pred vsem vprašanja gospodarske obnove Srednje Evrope in Balkana. Zunanji ministri bodo pri tej priliki razpravljali tudi o delu sveta in skupščine Društva narodov in o novem zasedanju razorožitvene konference.

Francoski letalci v Rusiji

Kijev, 15. septembra. AA. Na letališču je francoskega letalskega ministra Cota sprejelo 150 pilotov in letalcev. Minister Cot je s svojimi spremljevalci odšel v mesto, kjer mu je prebivalstvo priredilo navdušen sprejem. Jutri bo minister Cot odletel v Harkov.

Pariz, 15. septembra. AA. Davi ob 7.37 sta Codos in Rossi odletela z letalom »Joseph Lebrun« v Varšavo, od koder bosta letela v Moskvo, da se pridruži francoskemu letalskemu ministru V Moskvo je danes odletelo tudi letalo »Biarritz«.

Strasbourg, 15. septembra. AA. Letalca Codos in Rossi in letalo »Biarritz«, ki so hoteli brez pristanka priti do Varšave, so morali zaradi slabega vremena pristati na letališču v Entzheimu. Polet bodo nadaljevali jutri.

ELITNI KINO MATICA
Telefon 2124

Danes neprekinjeno zadnjikrat
ob 4., 1/8 in 1/10 zvečer

Scampolo
po znameniti Nicodemijevi drami

DOLLY HAAS
Karl Ludvik Diehl, Paul Hörbiger
Oskar Sima

Jutri primera operete: »Havajska roža« — Dopolnilo Paramountov zvočni tednik.

Potres v Mali Aziji

Carigrad, 15. septembra. AA. V Hasan-kalehu v pokrajini blizu Erzeruma so čutili hud potres z več tresljaji. AM je potres zahteval tudi človeške žrtve, se še ne ve. Več vasi je precej prizadetih.

Karambol dveh parnikov

Bukarešta, 15. septembra. AA. Davi ob 6.30 se je rumunski potniški parnik »Cetate Alba« blizu Braile na Dunavu sletel v neki češkoslovaški parnik in se potopil. Človeških žrtev ni bilo.

A. U. Tmery:

1/1

Dve siroti

Roman

— Da, da! — so odgovorile vse v en glas.

Marijana si je globoko oddahnila. Treba je pridobiti na času, ji je dejal poveljnik, a med njenim pripovedovanjem je minilo že precej časa.

V Marijani se je že oglašalo upanje, da bo mogla v odločilnem trenutku obvladati strah in grozo, ki se bi nedvomno polotila njenih družic.

Toda baš tisti hip se je začel s krova silen trušč. Bila je mešanica krikov, kletev, naglih korakov in ropot težkih vrvi, ki so jih vlekli mornarji po krovu. Vmes so se pa slišali kilci častnikov, ki so mornarji sprejemali njih povelja z obupnimi krikii.

Po prvih trenutkih groze, ki jih je priklovala k tlom, so plamile vse izgnanke k stopnicam, kjer so se začele prerivati in obdelavati s komolci, da bi čim prej prišle do vrat; a vrata so bila še vedno zaklenjena.

Marijana je skočila naprej in zastavila svojim družicam pot. In stoječ na prvi stopnici, je zaklicala plamtečih oči:

— Stojte! stojte! Spomnite se obljube, ki ste mi jo prav kar dale. Če bi nam pretela nevarnost, ste dejale, bi storile isto, kar so storile junaške žene na goreči ladji.

No torej, da! nevarnost nam preti. Toda mi jo lahko preprečimo, če ohranimo mirno kri. In zato vam zdaj zopet ključem.

Na kolena, sestre, na kolena, in ta čas, ko si bo posadka prizadevala rešiti nas, molimo, da nam priskoči nebo na pomoč ali pa da reši bog naše duše, če je nam že usojeno umreti.

Marijana je bila vsa izpremenjena. Bivša postopačeva ljubica je stala ponosno vzravnan in plamtečih oči, podobna svetnici.

Vse izgnanke so presenečeno obstale pri pogledu na njo; in še tistim redkim, ki so hotele ugovarjati, je zamrla beseda odpora na ustih.

Nekatere so pri Marijaninih besedah celo padle na kolena.

Toda Marijana je komaj izgovorila svahtilne besede, ko je naenkrat zadržala po vsem telesu.

Pod nogami je zaslišala prasketanje ognja. In skozi špranjo med dvema stopnicama se je pokadilo.

Konec je bilo njenega posredovanja. Še trenutek in dim se privlači v medkrov, a posledica bo nepopisna panika. Kaj storiti?

Poveljnik je dejal: Treba je pridobiti na času... In tako je stopila Marijana z obema nogama na špranjo, ki se je skozi njo prvič pokadilo.

Hotela je še govoriti, toda pod nogami ji je postajalo vedno bolj vroče.

— Treba je pridobiti na času, — je ponavljala tiho, ne da bi trenila z očmi. In še ko je v mislih sama obupala nad možnostjo rešitve, je mirila in tolažila svoje zbežane tovarišice.

Že je začutila na stopalnih tudi skelečo bolečino. Toda z nevarnostjo je rasel njen pogum. Zatajila je bolečino in vzpodbujala svoje družice k pogumu.

Kar je nastal na krovu silen trušč. Obupni krik mornarjev so se slišali celo v medkrovu.

Izgnanke so odgovorile z enakimi krikii. To pot ni bilo mogoče niti misliti na to, da bi jih zadržala.

Marijana je še vedno molče prenašala bolečine na opečenih stopalih; kar je puhnil nov oblak dima skozi špranjo in napolnil medkrov.

Nepopisna panika se je polotila izgnank; nesrečnice so se dobro zavedale, da so zaprte v kletki, ki se lahko vsak čas vname, a izhoda niso videli iz nje.

Kar so plamile vse k vratom, da bi jih vlomile. Močnejše so brezobzirno pehale šibkejše od vrat, a če je katera padla, so jo kar pohodile.

Naenkrat so se pa proti pričakovanju vrata sama odprla.

Ko mu je bila Marijana obljubila, da

bo zadržala zbežanost in strah svojih družic, je poročnik takoj odhitel na dno ladje, kjer je ogenj počasi toda neizprosno požiral ladjo.

Prišedši na kraj, kjer so mornarji neumorno gasili ogenj, je zvedel, da ga še vedno niso omejevali, kakor so upali.

Ladja je bila stara in izsušena tako, da je les zelo rad gorel; ogenj je kmalu objel vse spodnje ogrode.

V takem položaju ni bilo mnogo upanja na omejitve požara, tem manj, ker ognja ni bilo mogoče gasiti v vsem njegovem obsegu, kakor na suhem.

Poročnik je na prvi pogled spoznal vso resnost nevarnosti. Na vsak način je bilo treba poskrbeti, da bi ogenj ne prišel do smodnika.

Toda kako zadržati ogenj, ki je bil morda zajel vse ogrode, da ne pride tudi do tega nevarnega kraja. Treba se je bilo nemudoma odločiti.

Samo poročnik je mogel dati povelja, ki so se mu zdeli potrebna za rešitev življenja. Težka odgovornost je ležala na mladem častniku, ki je njegov pogum gotovo prekašal njegovo izkušnost.

Takoj v začetku je že mislil na to, da bodo morda prisiljeni zapustiti ladjo, če je ne bo mogoče rešiti. Za ta primer je bil že dal potrebna navodila mornarjem in dvema častnikoma. Ti so bili z vsem potrebnim na svojih mestih v pričakovanju povelja, kdaj bo treba spustiti rešilne čolne na morje.

Poročnik je stal pri steni, za katero je bil naložen smodnik; napenjal je vse sile, da bi odvrnil ogenj od te stene. Dva moža sta pa stala na mostičku med častniško kabino in stražnico pri krmlu.

— Ali misliš, — se je oglašil prvi, — da bo ogenj zajel tudi ta del ladje?...

— Presodite sami, gospod polkovnik, zdravnik, za odstranitev vsega smodnika bi bilo treba vsaj pol ure.

— No, in?

— Ne verjamem, da imamo še toliko časa...

— Torej misliš, da bo treba...

— Navrtati ladjo!... In gledati, kako se potaplja liki orehova lupina.

— Ta žrtve je torej neizogibna?

— Da, in srce se mi bo trgalo, ko bom moral započiti sekuro v bok uboge naše ladje, ki je celih osemnajst let nisem zapustil.

In podčastnik si je obrisal solzne oči.

Zdravnik je moral napeti vse sile, da se je ubranil solz.

— Ali sluti poročnik neizogibnost žrtve, ki si govoril o nji?

— Saj je na najnevarnejšem kraju in se lahko sam prepiča, kako strahna nevarnost nam preti.

— Ali bi ne bilo dobro opozoriti ga?

— Poveljnik je on...

— To je res in tudi jaz poznam disciplino; toda tu gre za življenje šestdesetih ljudi... in zato je najina dolžnost povedati poročniku, kaj nas čaka.

In ker je podčastnik še vedno okleval, je dejal odločno:

— S teboj grem!... Pojdi!

Zdravnik je prijel podčastnika za roko in ga potegnil za seboj. V hipu, ko sta se približala poročniku, je bilo dno že polno gostega dima.

Ogenj se je zadnje četrte ure naglo širil. Dim je silil v oči in zapiral ljudem sapo.

Mornarji so se morali neprestano umikati gostemu dimu, pa so se vedno znova vračali na svoja mesta.

Pogumnejši so nasakovali gorečo steno in gasili ogenj s kodeljo, namočeno v vodo. Drugi so pa pokrivali tleče dno z mokrim peskom.

To so bila naučinkovitejša sredstva proti začetnemu požaru na ladji; toda to pot je bilo vse prizadevanje zaman.

Vsi ti poskusi so ostali brezuspešni; dim je postajal vedno gostejši in veter od zunaj ga je zanašal v vse kotičke goreče ladje.

Mornarji so na vse kriplje črpali vodo in polivali tleče dno. Iz vedno gostejšega dima so se pa razlegali krikii in stokanje.

Hagenbeckov živalski vrt

Podjetje je preskrbelo že 1000 levov, 1000 medvedov, 700 leopardov, 800 hijen, 400 tigrov, 300 slonov itd.

Vsi veliki živalski vrtovi sveta so menda preskrbljeni iz Hagenbeckovega zverinjaka. Sam maroški cesar je naročil pri Hagenbecku svoje leve in leopardje. Hagenbeck je znal svojo trgovino z zvermi monopolizirati. Dresura zveri je v Hagenbeckovih živalskih vrtovih postranska stvar. Ustanovitelj je skrbel v prvi vrsti za lov divjih živali v daljni tujini, za prevoz v Hamburg in zalaganje živalskih vrtov vsega sveta. O razpredenem aparatu Hagenbeckovega podjetja si navaden človek težko ustvari pravo sliko. V Aziji je vzdrževal šest agentov, ki so mu preskrbovali na Pamiru, Kavkazu in Altaju kozorožce, divje ovce in večje zveri, vse žive, mlade. In ti ljudje so imeli pod seboj okrog 1.500 Azijatov in njihova naloga je bila loviti žive živali ter skrbeti za varen prevoz in preskrbo do prve postaje civilizacije.

Posebno izkušeni lovci se je mudil vso zimo na Japonskem in Koreji, kamor je odpeljal velik transport zveri za cesarski živalski vrt. Vračal se je preko Sundskih otokov, kjer je lovil posebno redke živali, ki jih Evropa še ni imela. Drugi Hagenbeckov pooblaščenec je živel nekaj let v Indiji, da bi tam ustanovil stanico za lov divjih živali. Vrnil se je leta 1902, s transportom 20 slonov in mnogih divjih zveri, ki so kraljevale dotelej v džungli. Dva druga lovca sta delovala ob Kaspiškem morju, kjer sta lovila najrazličnejše vodne ptice, a pomagali so jima kozaki. Štirje Hagenbeckovi lovci so zasledovali v Avstraliji klokan. V Braziliji so se mudili štirje Hagenbeckovi lovci več let, da celo v najjužnejšem delu Južne Amerike, na Ognjenih otokih, je imel Hagenbeckov aparat svoje postojanje. Hagenbeck je prodril v divjo Afriko, ki je veljala takrat še za neznano deželo, in njegove ekspedicije so že davno prežale v Sudanu, ko so se Angleži še prepirali zaradi izvirov Nila.

V vzhodni Afriki se je ustanovila potem družba, ki je zaslovela po izvozu zeber, levov, leopardov in človeških opic po vsem svetu. Hagenbeckovo podjetje je potrebovalo svoj sistem, da bi bil dovoz živali dobičkosen. Za vsako vrsto živali je bil določen poseben način lova, kar ni bil lahek problem, kajti teren ni vedno enak. Zvedeti od domačinov, kako se ta ali ona živali privabi, je razmeroma težko, kajti domačini skrbno skrivajo svoje lovske tajne celo pred rojaki. Hagenbeck je vestno skrbel za to, da bi prišli živali na določeni kraj čile in zdrave in na prvi postaji civilizacije, bodisi na železnici ali ladji, so vedno čakali izsolani pazniki, ki so transporte spremljali do Hamburga.

Lov nekaterih živali je združen z velikimi težavami. Često so potrebne temeljite priprave, preden se doseže uspeh. Zelo je Hagenbeck proslavil svoje ime, ko se je njegova ekspedicija vrnila z lova na divje konje iz azijskih step. Cela desetletja so verjeli, da je divji konj že izumrl. Toda Hagenbeckovi ljudje, ki so potovali po mongolskih stepah, so čisto slučajno od domačinov o divjih konjih in začeli so jih skrbno zasledovati. Njihovo prizadevanje je podpiralo naročilo znanega angleškega prijatelja živali vojvode Bedfordskega, ki je bil naročil pri Hagenbecku divjega konja za vsako ceno. 2000 mongolskih jezdecev je iskalo celih 16 mesecev po stepah napajališča, kamor so hodile pit velike črede divjih konj. Hagenbeckovi ljudje so našli tudi solna ležišča, kamor so hodili divji konji lizati sol. Končno so spomladi leta 1901. ujeli 25 divjih žrebcev, njih matere so bile pa postreljene. Žrebeta so prepusili potem domačim kobilam. Transport je trajal dolgo, divja žrebeta so morala prehoditi 3.000 km dolgo pot po stepi. Pravi čudež je bil, da je prišlo 18 zdravih žrebcev v Hamburg.

Hagenbeckovo delo se pa ne omejuje samo na reio divjih živali, temveč tudi na razne poskuse s križanjem. Tako

se mu je posrečilo križati zebro z evropskim konjem in dobil je vrsto zelo vztrajne, razumne, lepe in prijazne muhe, ki je zelo prikladna za koloniste, pa tudi v vojaške svrhe jo z uspehom rabijo. S križanjem domače ovce z azijsko divjo ovco je dobil mesnatejšo vrsto ovac za evropski mesni trg. Hagenbeckovo podjetje je preskrbelo že 1000 levov, 1000 medvedov, 700 leopardov, 800 hijen, 400 tigrov, 300 slonov, 600 antilop in mnogo drugih manjših živali. Posebnost Hagenbeckovega živalskega vrta je, da se je kolikor mogoče izognil reji živali v kletih in da je ločil živali od ljudi samo z jarki tako, da ima gledalec ugodnejši vtis ter se mu zdi, da vidi žival neposredno pred seboj, kakor v naravi. Hagenbeckov živalski vrt porabi vsako leto 85.000 kg konjskega mesa, 26.000 kg govejega mesa, 80.000 kg rib, 72.000 kg ovsa, 46.000 kg otrobov, 120.000 kg repe, 368.000 kg sena, premoaga in koksa pa 200.000 kg.

Skrivnost „Rusalke“ pojasnjena

V Jekaterinskem parku v Tallinu vzbuja pozornost spomenik »Rusalke«, predstavljajoč žensko, vtelešeno rusalco, ki stoji na visokem podstavku in drži v iztegnjeni roki velik križ proti morju. Ta spomenik je zelo popularen, ker spominja ljudi na izgubo ladje. Leta 1893 je med vožnjo iz Tallina v Helsinkis izginila ruska pomožna križarka »Rusalka« z mornariškimi kadeti na krovu. Posadka je z ladjo vred brez sledu izginila, vse iskanje je bilo zaman. V spomin na žrtve so postavili v najslavnejšem delu Tallina spomenik.

Do zadnjega niti ni bilo znano, kje se je ladja potopila. Šele zdaj se je posrečilo pojasniti to skrivnost. Ko so iskali pred dvema letoma v Finskem zalivu potopljeno sovjetsko podmornico »Tovarišč«, so našli sovjetski potapljači blizu estonske obale ogrožene velike vojne ladje. Sovjetske mornariške oblasti so dognale, da gre za »Rusalko«, potopljeno pred 40 leti. Ladja se je bila potopila z dnom navzgor. Seveda jo je morje temeljito razjedlo. »Rusalka« je bila zgrajena leta 1860 in spadala je med rusko brodogradbenega tipa. Bila je že v slabem stanju, ko se je potopila. Ni izključeno, da bo šele zdaj dognano, zakaj se je potopila, ker hočejo sovjetske mornariške oblasti njeno ogrožje dvigniti iz morja.

Oba se je branita

Sodišče v ameriškem mestu Passaicu v državi New Jersey, je obravnavalo oni dan zadevo, ki ne priča baš o resničnosti znanega izreka, da človeku ni dobro samemu biti. 66letni Poljak Petrowski je žal prepozno spoznal, da je njegova 30letna žena Helena premala in zato jo je proti koncu lanskega leta prodal svojemu tovarišu Maskinskemu; dal mu jo je za en dolar. Menda je mislil, da ubije z enim udarcem dve muhi, ko da noveletno darilo sebi in svojemu tovarišu. Pa se je temeljito zmotil. Nekaj mesecev je šlo vse gladko, potem je pa prišel Maskinski pred sodišče, ker je grdo ravnal s svojo ženo, ki so jo sodne listine smatrale za obtoženo ženo.

Med obravnavo je pa prišlo na dan, da je prišla žena po čudnih potih v obtožbeno roko. Sodiščnik je seveda takoj poklical njenega pravega moža in ga pozval, naj odpelje ženo domov. Mož se je sodniku za ženo zelo zahvalil, a njegov tovariš obsojen na tri mesece zapor, je v veliko sodnikovo presenečenje prosil, naj mu podaljšajo kazens vsaj na leto dni, da bi se odpočil od zakonskih sladkosti, čeprav jih ni užival dolgo. Lepa Helena, ki je prišla tako oba moža, je bila pa tudi močno presenečena. Noben mož ni hotel povedati, zakaj se je branil. Sta pa oba kavalirja.

General z vojniki izginil

Že vsa leta po vojni z Riffi v Maroku se vzdržuje vest, da je španski general Silvestre s svojimi 300 možmi v rokah maroških domačinov in da dele vsi težko usodo sužnjev. Francoško vrhovno poveljstvo v Maroku te vesti odločno zavrača. Vojaške oblasti pravijo, da so preiskale vsak kotiček v Maroku, pa niso mogle nikjer najti nobenega Evropeca v ujetništvu. S tem pa še ni pojasnjena zagotvena usoda španskega generala in njegovih vojakov. Med uporom riffskih Kabilov leta 1921 je vodil španski general Silvestre 10.000 mož kolonijalne vojske v bitko. V Riffu so Spance presenetili uporniki z nenadnim napadom in več tisoč so jih pobili, še predno so se mogli napadalcem postaviti v bran. Udeleženci bitke zatrjujejo, da so videli, kako so uporniki ujeli generala Silvestra in okrog tisoč njegovih vojakov. Sicer so pa tudi pozneje, ko so prešteli mrtve in ranjene, točno ugotovili, da manjka okrog 2000 mož. O teh nihče ne ve, kam so izginili.

Od leta 1921 neprestano iščejo generala in njegove vojaške. Prvotno so mislili, da so uporniki odgnali ujetnike čez francosko bojišče v oddaljene oaze francoskega Maroka. Agenti francoske tajne službe in zanesljivi domačini so pa preiskali vse oaze, a nikjer niso našli nobenega ujetnika. Zato so francoske oblasti zdaj proglasile, da na maroškem ozemlju ni nobenega ujetega Spanca. Popotniki pa pripovedujejo, da so jim Arabci v pustinih pravili o velikem Belem poglavarju, ki je suženj domačinov.

Svetovni kolesarski rekord

38 letni Francois Maurice Richard je prevzel s kolesom v 1 uri 44.777 km in je s tem dosegel nov svetovni rekord.

V. SOLI

Učitelj: Kdaj se dan podaljša?

Mihoc: Poleti, gospod učitelj.

— Gospod učitelj, dan se podaljša proti koncu vsakega meseca, — se oglasi Janezek.

— Kdo ti je pa to povedal?

— Naš papa pravi tako.

Iz Črnomlja

— Prestolonaslednikov rojstni dan je praznovati tudi Črnomelj nadvse svečano. Mesto je bilo okraшено z zastavami. Posebno lepo je proslavilo rojstni dan svoje starostne naše Sokolsko društvo, katerega starost je bil izredno lepo okrašen, zvečer pa iluminiran. Po mestu se je vršila baklada s povorko in godbo, ki ji je Sokol seveda polnostevilno prisostvoval. Stik ljudstva je bil na Glavnem trgu, kjer je brat starosta v temperamentnem govoru podčrtal značaj tega lepega dneva. V nedeljo je bila v prav lepo okrašeni sokolski dvorani proslava, združena z otvoritvijo nove kino sezone. Prav lep govor je imel prosvetar našega sokolskega društva. Čudimo se, da je manjkalo mnogo onih, ki bi jih sicer upravičeno pričakovali. Malo več zavednosti bi bilo potrebno pri mnogih naših ljudeh, posebno starejših in razumnejših, ki s svojim zgledom vzgajajo mladino. Kino sezona je pričela s prav lepim filmom in niso niti vstopnice predrage glede na visoko ceno filmov in idealni cilji, ki mu je namenjen čisti dobiček, namreč naš ponosni Sokolski dom.

Afrik modroce

Iz dobrega blaga, spalne fotelje, otomane in vsa tapetniška dela izdeluje po konkurenčnih cenah in po naročilu

KAROL SITAR,

LJUBLJANA, Wolfova ulica 12 (dvorišče). Telefon 28-10

Ignacij Repše

LJUBLJANA, Tesarska ul. 7 (Karlovška cesta)

tvornica pohištva in patentnih lestev

priporoča vsakovrstne specialne lestve za: industrije, trgovce, obrtnike, sadjarje, vrtnarje, rišne posestnike, gasilna društva itd. Lestve se lahko uporabljajo na vse načine, tako da ena lestva nadomestila šest drugih.

Oglejte si razstavo na velesejmu!

Klišeeje

vseh vrst enobarone in večbarone izdeluje klišarna

Južografika

Sv. Petra nasip
št. 23
Telefon 2496

ČEVJAR. POMOČNIKA
izurjenega v boljšem zbitem delu, in ki poseduje označeni stroj, štefančič Anton, čevjar, Bizeljsko pri Brežicah. 3645

Modna konfekcija

Najboljši nakup
A. PRESKER, LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 14. 11/7

POSESTVO

z lepim stanovanjem, 3 ha zemlje, sadovnjakom, eventualno tudi z gostilno, oddam v najem. Naslov: Breclan, Oplotnica pri Konjicah. 3648

LA ČAJNO MASLO

iz pasteurizirane smetane, pakirano po 1/4 kg, vedno sveže, po Din 22 razpošilja mekarstvo Tibaut, Krakje, p. Ljubomer. 3647

BRIVSKI POMOČNIK

dobro bubi strižec, ki govori slovensko, hrvatsko, nemško in madžarsko, išče službo v boljšem salonu. Salamon Jožef — Studenci pri Mariboru. 3644

LEVOROČNI STROJ

dobro ohranjen, kupim na mesečna odplačila. Event. sprejem v stalno službo

VRTNEGA ZELJA

večja množina naprodaj; dostavi se na dom. — A. Trškan, Strelška ulica 33. 3639

TRGOVSKO VAJENKO

takoj sprejemem za mešano trgovino. Karel Müller, Črnomelj. 3646

OPREMLJENO SOBO

s posebnim vvhodom in dvema posteljami oddam takoj ali s 1. oktobrom. Parket, elektrika. — Rožna dolina, Cesta X, št. 25

MLADENKA

(kričanska), neodvisna, iz posestniške rodbine, dobra gospodinja, s premičnim in nepremičnim premoženjem, išče v svrhu čimprejše možitve solidnega in značajnega moža. — Je lahko tudi vdovec z otrokom, ker otroke zelo ljubim. — Ponudbe s polnim naslovom pod šifro »Dobro drug 3649« na upravo »Slov. Narodac«.